

@zwenne

LEERGANG ARTIFICIELE INTELLIGENCE VOOR JURISTEN | 2020

Artificiële intelligentie & AVG

geautomatiseerde besluitvorming incl. profilering

Prof. mr. G-J. (Gerrit-Jan) ZWENNE

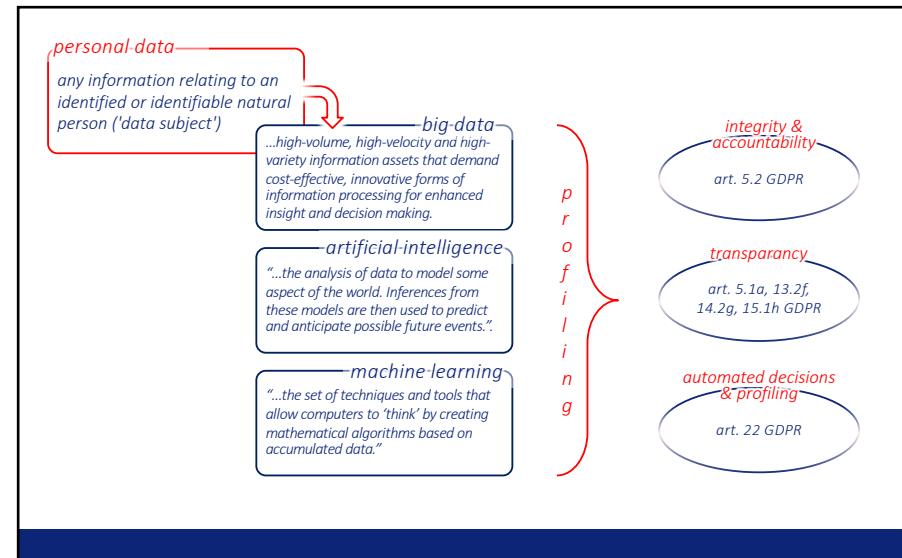

Universiteit
Leiden

eLaw
Leiden

1

2

Rasterfahndung

Typically RAF-terrorists use cash and pay their electricity bill in person at the utility (to keep their apartments associated with a false name)

3

credit score ('kredietscore')

- *a numerical expression based on a level analysis of a person's credit files, to represent the creditworthiness of the person.*
- *primarily based on a credit report information typically sourced from credit bureaus.*
- *to evaluate the potential risk posed by lending money to consumers and to mitigate losses due to bad debt*

4

'online profiling or behaviorial advertizing'

- *advertising based on observation of behavior of individuals over time*
- *seeks to study characteristics of this behaviour through actions*
- *to develop a specific profile and provide these individuals with advertisements tailored to their interests*

5

(top)sport

Peter Blangé, ex-international en bondscoach van het Nederlands volleybalteam, vertelt op IT Innovation Day over het gebruik van IT in de (top)sport.

Het digitaal analyseren van het eigen team, de spelers en het team van de tegenstander is niet meer weg te denken in de topsport.

Talenten worden al op vroege leeftijd gevolgd om zo hun prestaties te meten, te vergelijken en te sturen..

6

zoekresultaten

HVJEU 13 mei 2014, C-131/12 (Google Spain)

Verder kan de door de zoekmachines verrichte ordening en samenvoeging van de op het internet gepubliceerde informatie, teneinde de gebruikers van deze machines gemakkelijker toegang tot deze informatie te verschaffen, ertoe leiden dat, wanneer deze gebruikers op de naam van een natuurlijke persoon zoeken, zij via de resultatenlijst een **gestructureerd overzicht** krijgen van de over deze persoon op het internet vindbare informatie, waardoor zij een min of meer **gedetailleerd profiel** van de betrokkene kunnen opstellen.

7

profilering (~ prō'fil'ehr'ing)

Art. 4(4)
AVG

geautomatiseerde verwerking waarbij aan de hand van persoonsgegevens

- bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd
- met de bedoeling met name het volgende te analyseren of te voorspellen:
 - **beroepsprestaties**
 - **economische situatie**
 - **gezondheid**
 - **persoonlijke voorkeuren en interesses**
 - **betrouwbaarheid en gedrag**
 - **locatie of verplaatsingen**

8

geautomatiseerde besluitvorming

geautomatiseerde verwerking waarbij aan de hand van persoonsgegevens besluiten worden genomen

géén definitie

wél voorbeelden

- *opleggen van snelheidsboeten op grond van bewijs van flitscamera's*
- *uitnodigen voor een sollicitatiegesprek*
- *beoordelen van belastingaangiften*
- *etc.*

9

de regels

Art. 22 AVG

een recht om

- *niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering*
- *waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.*

uitzonderingen

- *noodzakelijk voor uitvoering van overeenkomst tussen de betrokkene en een verantwoordelijke*
- *toegestaan bij Uniewetgeving of nationale wetgeving*
- *uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.*

10

de regels

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

geen verbod op profileren maar een recht om niet daaraan te worden onderworpen...

Het woord "recht" in deze bepaling betekent niet dat het artikel [...] alleen van toepassing is wanneer de betrokkene er specifiek een beroep op doet.

Het artikel voorziet in een algemeen verbod op uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerde besluitvorming. Dit verbod is van toepassing, ongeacht of de betrokkene wel of niet actie onderneemt met betrekking tot de verwerking van zijn persoonsgegevens.

WP251rev.01 (Ned), p. 29

11

de regels

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

uitsluitend d.w.z. geen menselijke tussenkomst

Een geautomatiseerd proces produceert iets wat in feite een aanbeveling betreffende een betrokkene is. Als een mens het proces beoordeelt en bij het nemen van het definitieve besluit rekening houdt met andere factoren, zou dat besluit niet "uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd" zijn.

WP251rev.01 (Ned), p. 29

en die menselijke tussenkomst mag dus niet slechts symbolisch zijn

12

de regels

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

brengt verandering iemands rechten en plichten

- beëindiging overeenkomst
- weigering uitkering of toeslag
- opleggen verkeersboetes
- weigeren rijbewijs

advertentie of banner..?

13

de regels

overw. 71
AVG

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

voorbeelden

- automatische weigering van een online ingediende kredietaanvraag
- verwerking van sollicitaties via internet zonder menselijke tussenkomst

advertentie voor online casino aangeboden aan gokverslaafde

14

2.7. [De speler] heeft door middel van het internet deelgenomen aan kansspelen waartoe Unibet gelegenheid heeft gegeven op de website www.unibet.com, al dan niet na naar die website te zijn doorgeleid vanaf het domein www.unibet.nl. Partijen zijn hiertoe in 2010 een overeenkomst van kansspel aangegaan, waarop de onder 2.3 bedoelde algemene voorwaarden van toepassing zijn. In het kader van zijn deelname aan de door Unibet aangeboden kansspelen heeft [de speler] voor het eerst op 26 juni 2010 en voor het laatst op 30 januari 2012 bedragen ingezet. Van eerstgenoemde tot en met laatstgenoemde datum, dus in een tijdsbestek van circa anderhalf jaar, heeft hij in totaal ruim € 2.200.000,- ingezet. Per saldo, wanneer de ingezette bedragen worden verminderd met de door Unibet aan hem uitgekeerde bedragen, heeft [de speler] een verlies geleden van € 184.671,50.

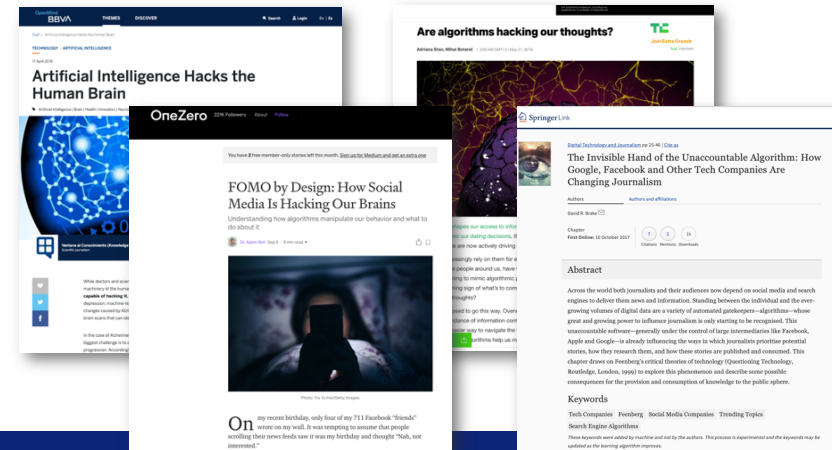
Hof A'dam 25 oktober 2016
ECLI:NL:GHAMS:2016:4212

2.8. Op 10 februari 2012 is [de speler] opgenomen in een crisistractaat van de GGZ Friesland wegens een verhoudingsprobleem met zijn vrouw. Hij heeft die reden opgenomen op de afdeling intensive care van Verklingszorg Noord Nederland voor de duur van drie weken. Daarnaast is hij tot en met september 2012 bij dezelfde instelling ambuland behandeld. In het tijdvak waarin hij deelnam aan de door Unibet aangeboden kansspelen woonde [de speler] samen met zijn vriendin en hun twee kinderen. De desbetreffende affectieve relatie is op de klippen gelopen en [de speler] is daarop naar elders verhuisd. In hetzelfde tijdvak is hij geldleningen met vrienden en familie aangegaan, als gevolg waarvan hij schulden heeft opgelopen.

15

'anderszins in aanmerkelijke mate treft'...(?)

16

de regels

Art. 22 AVG

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

uitzonderingen

- noodzakelijk voor uitvoering van overeenkomst tussen de betrokkene en een verantwoordelijke
- toegestaan bij Uniewetgeving of nationale wetgeving
- uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.

17

de regels

SyRI-besluit
Aerius

uitzonderingen

- noodzakelijk voor uitvoering van overeenkomst tussen de betrokkene en een verantwoordelijke
- toegestaan bij Uniewetgeving of nationale wetgeving
- uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.

art. 7, overw.
32, 42-43 AVG

voorbeelden

- geautomatiseerde selectie in sollicitatieprocedure(?)
- een datingsite
- Netflix aanbevelingen

filter-bubbles(...?)

18

de regels

een recht om

- niet te worden onderworpen aan een besluit dat uitsluitend is gebaseerd op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering
- waaraan voor hem of haar rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.

uitzonderingen

- noodzakelijk voor uitvoering van overeenkomst tussen de betrokkene en een verantwoordelijke
- toegestaan bij Uniewetgeving of nationale wetgeving
- uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.

Art. 40 UAVG: uitzondering voor 'geautomatiseerde individuele besluitvorming anders dan op basis van profilering' nodig ter uitvoering van een taak van algemeen belang.

19

informer

- het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming, met inbegrip van [...] profilering, en,
- nuttige informatie over de onderliggende logica, alsmede het belang en de verwachte gevolgen van die verwerking voor de betrokkene.

gedetailleerde informatie over de belangrijkste kenmerken die bij de besluitvorming relevant zijn, bron van deze informatie en het belang ervan.
Bijvoorbeeld

- informatie die de betrokkene via het aanvraagformulier heeft verstrekt
- informatie over omgang met krediet in het verleden, waaronder betalingsachterstanden
- informatie uit officiële openbare bronnen, zoals frauderegisters en insolventieregisters.

Art.13.2(f)
AVG

Art.14.2(g)
AVG

Art.15.1(h)
AVG

Art.21.1
AVG

[WP251rev.01, p. 37]

20

Een verzekeringsmaatschappij maakt gebruik van geautomatiseerde besluitvorming om premies voor een motorrijtuigenverzekering vast te stellen op basis van **monitoring van het rijgedrag** van klanten.

Om het belang en de verwachte gevolgen van de verwerking toe te lichten, legt de verwerkingsverantwoordelijke uit dat **gevaarlijk rijden tot hogere verzekeringsuitkeringen [bedoeld zal zijn: premies]** kan leiden en stelt hij een app ter beschikking die fictieve bestuurders, waarvan één met gevaarlijke rijgewoonten zoals snel optrekken en op het laatste moment remmen, met elkaar vergelijkt.

Hij gebruikt beeldmateriaal om **tips te geven** om deze gewoonten te verbeteren en zodoende de verzekeringspremies te verlagen.

[WP251rev.01 (Ned), p. 29]

21

bijzondere gegevens

Art.22.4
AVG

géén verwerking van bijzondere gegevens bij geautomatiseerde besluitvorming

tenzij

- *uitdrukkelijke toestemming, of*
- *o.g.v. unie- of nationaal recht, t.b.v. zwaarwegend algemeen belang, evenredigheid, passende maatregelen etc.*

Art.9.2(a)
AVG

Art.9.2()
AVG

én

- *passende maatregelen ter bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de betrokkene*

22

kinderen

(71) De betrokkene dient het recht te hebben niet te worden onderworpen aan een louter op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit, dat een maatregel kan behelzen — over persoonlijke hem betreffende aspecten, waaraan voor hem rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem op vergelijkbare wijze aanmerkelijk treft [...]

Een dergelijke maatregel mag geen betrekking hebben op een kind.

Aangezien deze formulering niet terugkomt in het artikel zelf, beschouwt de Groep artikel 29 dit niet als een absoluut verbod op dit soort verwerking met betrekking tot kinderen. In het licht van deze overweging beveelt de Groep artikel 29 echter aan dat verwerkingsverantwoordelijken in beginsel geen gebruik mogen maken van de vrijstellingen van artikel 22, lid 2, om dit soort verwerking te rechtvaardigen.

23

Rasterfahndung

Typically RAF-terrorists use cash and pay their electricity bill in person at the utility (to keep their apartments associated with a false name)

zoekresultaten

Verder kan de door de zoekmachines verrichte ordening en samenvoeging van de op het internet gepubliceerde informatie, teneinde de gebruikers van deze machines gemakkelijker toegang tot deze informatie te verschaffen, ertoe leiden dat, wanneer deze gebruikers op de naam van een natuurlijke persoon zoeken, zij via de resultatenlijst een gestructureerd overzicht krijgen van de over deze persoon op het internet vindbare informatie, waardoor zij een mix of meer gedetailleerd profiel van de betrokkene kunnen ontstellen.

(top-)sport

Peter Blangé, ex-international en bondscoach van het Nederlands volleybalteam, vertelt op IT Innovation Day over het gebruik van IT in de (top-)sport. Het digitaal analyseren van het eigen team, de spelers en het team van de tegenstander is niet meer weg te denken in de topsport. Talenten worden al op vroege leeftijd gevolgd om zo hun prestaties te meten, te vergelijken en te sturen.

online profiling or behavioral advertiz

- advertising based on observation of beha individuals over time
- seeks to study characteristics of this beha through actions
- to develop a specific profile and provide these individuals with advertisements tailored to their interests

level analysis ent the information

- to evaluate the potential risk posed by lending money to consumers and to mitigate losses due to bad debt

ORTEC SPORTS

WIKIPEDIA
The Free Encyclopedia

24

bestuursrechter

mate van arbeidsongeschiktheid vastgesteld op 43,88%... Maar géén sprake van besluitvorming die als gevolg van niet kenbare keuzes, gegevens en aannames onvoldoende inzichtelijk en controleerbaar is.

- CRvB 15 mei 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:1737
- HR 17 augustus 2018, ECLI:NL:HR:2018:1316
- ABRvS van 17 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1259

het bestuursorgaan [moet zorgdragen voor de inzichtelijkheid en controleerbaarheid van die keuzes, aannames en gegevens.

"verplichting [voor bestuursorgaan] om de gemaakte keuzes en de gebruikte gegevens en aannames volledig, tijdig en uit eigen beweging openbaar te maken op een passende wijze zodat deze keuzes, gegevens en aannames voor derden toegankelijk zijn"

25

ongevraagd advies Raad van State

problemen

- geen menselijke tussenkomst
- burger kan niet nagaan welke regels zijn toegepast
- burger dreigt slachtoffer te worden van robotachtige gelijkheid
- besluiten worden gebaseerd op statistische werkelijkheid die afwijkt van concrete feiten
- controle wordt onmogelijk door ketenbesluitvorming.

welke algoritmes zijn gebruikt? welke gegevens zijn overgenomen van andere bestuursorganen?

oplossingen

- beginselen van behoorlijke bestuur verscherpt interpreteren
- in het bijzonder: motiveringsbeginselen zorgvuldigheidsbeginsel
- bevorderen van maatwerk en 'menselijke' heroverweging in de bezwaarfase

26

Stysteem Risico Inventarisatie (SyRI)

Rb Den Haag 5 februari 2020,
ECLI:NL:RBDHA:2020:865

De rechtbank laat in het midden of wordt voldaan aan de precieze definitie in de AVG van geautomatiseerde individuele besluitvorming en, voor zover dat het geval is, aan een of meer van de uitzonderingsgronden op het verbod daarvan in de AVG. Dat is ook niet relevant in het kader van de toets van de rechtbank of de SyRI-wetgeving voldoet aan artikel 8 EVRM. Wel acht de rechtbank het genoemde aanmerkelijk effect van het doen van een risicomelding en opname in het register risicomeldingen op het privéleven van de betrokkene een factor van betekenis bij haar beoordeling of de SyRI-wetgeving voldoet aan artikel 8 lid 2 EVRM. Ook uit effect bepaalt mede de mate waarin met de SyRI-wetgeving sprake is van inmenging op het recht op respect voor het privéleven. Zij neemt daarbij in aanmerking dat onderdeel van het recht op bescherming van persoonsgegevens het recht van eenieder is om zijn persoonsgegevens in redelijke mate te kunnen volgen en over de verwerking van zijn gegevens te worden geïnformeerd.

27

Het Parool

Nederland | Wereld | Kunst & Media | Sport | Columnis & Opinie

Uber-chauffeurs beginnen rechtszaak over privacyrechten

Twee Britse Uber-chauffeurs zijn in Amsterdam een rechtszaak tegen Uber begonnen. Ze willen weten of hun privacyrechten wel gewaarborgd worden. Dat meldt hun advocaat, Anton Ekker.

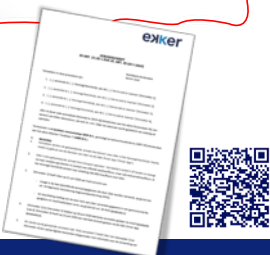
Juliet Boogaard 20 jul 2020, 15:02

BEELD: HOLLANDE HOOFDE / APP

De chauffeurs willen met de rechtszaak inzage afdwingen in de persoonlijke gegevens en informatie die van hen verzameld wordt, en waartoe die vervolgens gebruikt wordt. Volgens de privacywet Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) mogen burgers uit de Europese Unie dergelijke informatie opvragen bij bedrijven. Omdat het hoofdkantoor van Uber in Amsterdam zit, wordt de rechtszaak in de hoofdstad aangespannen.

De chauffeurs willen kunnen inzien hoeveel invloed algoritmen hebben op hun werk. De app van Uber bepaalt bijvoorbeeld de verdeling van ritten en hoeveel die ritten kosten. Dat schrijft *The Guardian*. "Hoe die gegevens verwerkt worden is bepalend voor het werk van de chauffeurs. Zij hebben het recht in te zien hoe dat gebeurt," aldus Ekker.

28

further reading...

29

further reading...

30

vragen?
g.j.zwenne@law.leiden.nl